

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

Az Alkotmánybíróság jelentős döntései 2022. első félévében

Szerző:

dr. Varga Bea

Lezárás helye, ideje:

Budapest, 2022. augusztus 3.

I.

Beosztott bíróként egy évet tölthettem az Alkotmánybíróságon, így kulisszák mögé tekintve követhetem nyomon sok fontos döntés megszületését. Láthattam milyen komoly viták bontakoznak ki egy-egy a társadalom szélesebb rétegét is érintő kérdés kapcsán, de azt is, hogy milyen sok felkészülés, kutatómunka előzi meg az ügyek testületi tárgyalását. A tervezetet készítő alkotmánybíró és stábja nem ritkán több hónapon át dolgoznak egy döntés előkészítésével, amelynek elfogadásához a tanács vagy a teljes ülés többségét kell megszerezni, így az érveiknek és indokaiknak ki kell állniuk a testületek vitáját.

A 2022. év első fele különösen izgalmas volt az Alkotmánybíróság munkájában, mivel egyrészt az országgyűlési választás, valamint az azt megelőző kampányidőszak számos közérdeklődésre számot tartó - és egyben soron kívüli elbírálást igénylő - ügyet hozott a testület elé, másrészt a pandémia miatt elrendelt veszélyhelyzet miatti különleges jogrenddel összefüggésben is számos panasz érkezett.

Ezekből szeretném a legérdekesebbeket felvonultatni, a többségi határozat lényegének bemutatásán túl a párhuzamos indokolások és különvélemények ismertetésével rávilágítva azokra a sarokpontokra, amelyek kapcsán az álláspontok ütköztek. Előre bocsátom, a válogatás szubjektív, igyekeztem azonban olyan ügyeket választani, amelyek előzményei és körülményei nagyobb érdeklődésre tarthatnak számot.

II. A 3048/2022. (II. 4.) AB határozat

Három összefüggő ügyet tárgyalt 2022 januárjában a testület, a „dudálós” tüntetésként ismertté vált autós tiltakozásokkal kapcsolatban. Az Alkotmánybíróság mindhárom esetben elutasította a panaszt. Ezek közül a 3048/2022. (II. 4.) AB határozaton keresztül mutatnám be a testület valamennyi esetben képviselt többségi álláspontját.

1. Az indítvány lényege

Az indítványozó Budapest egyik forgalmas körforgalmában hangjelzést adva megtett néhány kört a gépkocsijával. A kormány válságkezelő intézkedéseit kritizálta azzal, hogy egy előre meghirdetett autós eseményhez csatlakozott, molinót is felhelyezve a járművére a követeléseinek szemléltetésére. A cselekmény időpontjában, a pandémia miatt elrendelt veszélyhelyzet idején általános gyülekezési tilalom volt érvényben. Az indítványozót a helyszínen intézkedés alá vonták, majd 150.000,- forint szabálysértési bírságot szabtak ki vele szemben a közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése és a veszélyhelyzetre meghatározott magatartási szabályok megsértése miatt.

Az indítványozó kifogása alapján eljárta Pesti Központi Kerületi Bíróság az alkotmányjogi panaszban támadott 12.Szk.14.366/2020/4. számú végzésével a szabálysértési határozatot megváltoztatva a pénzbírságot mellőzte, és az indítványozót csupán figyelmeztetésben részesítette. A bíróság a veszélyhelyzetre meghatározott magatartási szabályok megszegése szabálysértés miatt indult eljárást megszüntette, egyebekben a szabálysértési hatóság határozatát hatályban tartotta.

Az indítványozó panasza szerint sérti az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdésben foglalt békés gyülekezéshez való jogát és a IX. cikk (1) bekezdés szerinti véleménynyilvánításhoz való jogát az, hogy a bíróság megállapította, a véleménynyilvánítás szándékával történő hangjelzéssel közlekedési szabálysértést követett el.

2. A többségi határozat

Az Alkotmánybíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy az indítványozó az általános gyülekezési tilalom idején a gyülekezési törvény hatálya alá tartozó és abba ütköző módon megtartott gyűlés résztvevője volt, cselekménye emiatt nem állhat a véleménynyilvánítás szabadsága alapjogának védelme alatt.

A határozatban az Alkotmánybíróság hangsúlyozta ugyanakkor azt is, hogy jelen esetben az indítványozó cselekménye nem minősült alkotmányosan védett nonverbális véleménynyilvánításnak, de általánosságban mégsem eleve kizárt az, hogy a felismerhetően üzenetet hordozó tettelegesen

véleménynyilvánítás - hangjelzés - az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt véleménynyilvánítás szabadságának oltalma alá kerüljön, de ezt mindig a konkrét ügy sajátosságainak gondos vizsgálata alapján lehet megállapítani, ahogy ezt tette jelen eljárása során is az Alkotmánybíróság.

3. A párhuzamos indokolások

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró párhuzamos indokolásában arra mutatott rá, hogy az Alkotmánybíróság csak a bírói döntés alkotmányosságát vizsgálja felül, ténybíráskodást a testület nem folytathat. Jelen esetben az alapügyben eljáró bíróság csak az indokolatlan hangjelzés miatt állapította meg az indítványozó felelősségét, a testület pedig csak az adott tényállási keretben vizsgálhatja felül a bírói döntést, azt újabb, a bíróság által megállapított tényállási elemeken túl, azzal ellentétes elemekkel nem egészítheti ki. A bíró jogi tévedéseinek felülvizsgálatára hatáskörrel az Alkotmánybíróság nem rendelkezik.

Dr. Márki Zoltán alkotmánybíró egyetértett a határozat rendelkező részével és az indokolásával is, a hangsúlyai voltak eltérőek a gyülekezés és véleménynyilvánítás összefüggését illetően.

Álláspontja szerint „[...] valójában arról van szó, hogy van olyan élethelyzet, amikor a véleménynyilvánítás szabadsága - nem közvetlen, hanem - közvetve, más alapvető jog legitim korlátozásával (azáltal determinálva), szükségszerűen, járulékosan esik korlátozás alá, s mint ilyen fogalmilag nem merül fel sérelmének vizsgálata. Ilyenkor valójában nem is korlátozásról, hanem természetszerű korlátozottságról van szó. Ilyenkor valójában arról van szó, hogy az adott korlátozás helyessége egyben igazolja a másik alapjog egyező érdekbeli korlátozottságát.” (Indokolás [49]).

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolásában utalt a korábban már több más döntés kapcsán kifejezett álláspontjára, amely szerint egy cselekmény bűncselekménnyé vagy szabálysértéssé nyilvánítása a véleménynyilvánításhoz való jogot korlátozza; így e tilalmazott magatartás tanúsításával véleményt nyilvánítani nem lehet.

A véleménynyilvánítás hangjelzés használatával történő kifejezése esetében az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében elvárt jogszabályi szinten történő korlátozásról van szó. Az erre vonatkozó feltételek teljesülését lehet vizsgálni, így azt, hogy más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, csak a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, és az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával valósult-e meg az alapjog korlátozása.

Dr. Salamon László alkotmánybíró nézete szerint a véleménynyilvánítás hangjelzéssel való kifejezése esetén az Abtv. 27. §-a alapján nem is kerülhetett volna sor a támadott bírói döntés alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére, függetlenül attól, hogy az jogszerűen tartott vagy tiltott eseményen történt-e.

4. A különvélemények

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró hangsúlyozta, az Alkotmánybíróságnak azt kellett volna vizsgálnia, hogy az indítványozó magatartása hordozott-e olyan kommunikációs célú üzenetet, amely felismerhető volt a külvilág számára is, és így a „dudálást” a véleménynyilvánításhoz való jog védelmi körébe vonná, illetve van-e olyan alapjog vagy alkotmányos cél, amely a véleménynyilvánítás korlátozását a világjárványra tekintettel igazolja.

Álláspontja szerint megállapítható, hogy az indítványozó a válságkezeléssel kapcsolatos politikai véleményét nyilvánította ki, amely a külvilág számára is érthető volt, ennek folytán a véleménynyilvánítás szabadságának védelmi körébe tartozik. Az Alkotmánybíróságnak ezért azt kellett volna vizsgálnia, hogy a véleménynyilvánítás jogának korlátozása a konkrét ügyben igazolható-e.

Dr. Schanda Balázs alkotmánybíró álláspontja szerint a testület nem is foglalkozhatott volna a gyűlés jogszerűtlenségének kérdésével, mivel ez ténybíráskodás nélkül nem tehető meg. Az Alkotmánybíróságnak az indítvány alapján csupán arra kellett volna választ adnia, hogy az Alaptörvény IX. cikke védi-e a dudálással kifejezett véleménynyilvánítást egy közéleti kérdésben.

Aggályosnak tartotta az alapügyben alkalmazott hatósági megközelítést, amely a hangjelzést pusztán közlekedésrendészeti kérdésnek tekinti. Véleménye szerint a „politikai dudálást” jobban kell védeni, mint az öncélú dudálásokat, így a támadott döntés megsemmisítését tartotta volna helyesnek.

III. Az 5/2022. (IV. 14.) AB határozat

Egy igen szövevényes ügy, amely a sajtóhírekből is ismert, a 2010-es „soroksári házrobbanáshoz” kapcsolódik. A történet gyökerei egészen az 1950-es évekig nyúlnak vissza.

1. Az ügy előzményei

1954 decemberében W. Gy. kisiparos gyártási engedélyt kapott purinsav, pikrinsav és szalalkáli étkezési célra történő előállítására. Emellett a XX. Kerületi Tanács népgazdasági érdekből, honvédelmi célokból folytatott vegyipari tevékenység végzésére is engedélyt adott, W. Gy. tevékenysége során elsősorban - egyéb veszélyes vegyi anyagok mellett - pikrinsavat használt fel.

A vegyipari tevékenység a perbeli ingatlanon 1955-től 1979-ig, W. Gy. haláláig folyt, amellyel kapcsolatban már a kezdetektől számos panasz érkezett a környéken lakóktól, akik azt kifogásolták, hogy mérgezi a levegőt, veszélyes a környéken élőkre, a háziállatokra, növényekre, a vegyszerek szennyezik a talajvizet, a környező kutak vizét elszínezték és a vizet mindenfajta felhasználásra alkalmatlanná tették. A panaszbejelentések nyomán érdemi intézkedés nem történt. A kisiparos halálát követően a XX. Kerületi Tanács VB Műszaki Osztálya felmérte az ingatlant, az ingatlanon található épületet emberi tartózkodásra veszélyesnek nyilvánította, és felhívta az örökösöket, hogy az ingatlant bocsássák a tanács rendelkezésére. 1987-ben a kerületi tanács szerződést kötött az ingatlan veszélyeshulladék-mentesítésére egy munkaközösséggel, amelynek célja a környezetszennyező mérgező, tűz- és robbanásveszélyes, egészségre ártalmas veszélyes hulladékok eltávolítása és ártalmatlanítása volt annak érdekében, hogy ezek további szennyezést ne okozzanak, a későbbi lakókra veszélyt ne jelentsenek.

1988-ban a talajt is megvizsgálták, amelynek során megállapították, hogy az ingatlan egy része veszélyes hulladékkal szennyezett. A szakvélemény az épületrészek elbontását, és ezek

környezetében 0,5 méter mélységben talajcserét javasolt, tekintettel arra, hogy az ingatlant kertés családi ház építésére kívánták értékesíteni.

Az ingatlan tulajdonosa az 1991. évi XXXIII. törvény rendelkezései alapján Budapest XX. Kerület Pesterzsébet-Soroksár Önkormányzata lett 1991. szeptember 1. napján, az új tulajdonos egy újabb - már nem fellelhető - szakértői véleményt rendelt, de későbbi iratok alapján megállapítható, hogy az új tulajdonos önkormányzat is indokoltnak tartotta a talaj szanálását. Az önkormányzat ezt követően értékesítette az ingatlant egy magánszemély részére azzal, hogy az ingatlan talaja szennyezett, ezért azon termőföldcsere szükséges. A tulajdonszerzés feltétele volt, hogy vevő kötelezettséget vállalt arra, a környezetszennyezés megszüntetésére saját költségén szakvéleményt készítet, az ingatlan mentesítését saját költségén elvégezteti legfeljebb 6 hónapon belül. A vevő megszerezte a tulajdonjogot, mivel a szerződésnek megfelelően eljárva építkezésre alkalmas területet alakított ki.

Az 1994 decemberében megtartott népszavazást követően kiválással megalakult Budapest Főváros XXIII. Kerület Soroksár Önkormányzata 1996-ban megállapodást kötött Budapest Főváros XX. Kerület Pesterzsébet Önkormányzatával, amely rögzítette, hogy a szerződés szerinti határokon belüli önkormányzati ingatlanok a közigazgatásilag illetékes önkormányzatok tulajdonát képezik, az ezen ingatlanokon fennálló jogosultságok vagy kötelezettségek az illetékes önkormányzatot illetik, illetőleg terhelik.

A perbeli ingatlan új, magánszemély tulajdonosa az ingatlant a 2003 decemberében kelt adásvételi szerződéssel eladta egy gazdasági társaságnak annak tudatában, hogy az önkormányzat jegyzőkönyve szerint az ingatlan két darab háromlakásos társasház építésére alkalmas, amelyre az építési engedélyt is megkapta a későbbiekben. A felépült ingatlanokra végleges jelleggel megkapták a használatbavételi engedélyt, ezt követően megtörtént a lakások értékesítése. 2010. június 18. napján az egyik lakásnál több robbanás történt a lakás alatt és a bejárati ajtó előtt, majd néhány nappal később, újabb robbanás történt. A robbanások következtében több lakás is komolyan megsérült és vált lakhatatlanná, a lakóknak ki kellett költözniük az ingatlanból.

A robbanással érintett lakást életveszélyesnek nyilvánították, a tulajdonosokat szakértői vélemény készíttetésére kötelezték, és a lakás használatát megtiltották. A felkért szakértő megtalálta egy pince

négy határoló falát, a helyszínen megtalált anyagok elemzése szerint a mintákban robbanószer és katalizátor - pikrinsav és nitrát - maradékai, valamint erősen rákkeltő anyagok voltak fellelhetőek. Készült egy környezetvédelmi igazságügyi szakértői vélemény is, amely szerint a terület környezeti állapota és a lakófunkció összeegyeztethetetlen.

Az ingatlan valamennyi lakója kiköltözött, majd keresetlevelet nyújtott be a Fővárosi Törvényszékhez az ingatlan korábbi tulajdonosai, az ingatlan korábbi állami és önkormányzati tulajdonosai, a korábban eladott lakás előző tulajdonosai, a használatbavételi engedélyeket kiadó önkormányzat polgármesteri hivatala, a kármentesítés megtörténtét igazoló szerv jogutódja, valamint a lakások megvásárlásához kölcsönt nyújtó hitelintézetek ellen.

A Fővárosi Törvényszék 36.P.24.412/2015/139. számú rész- és közbenső ítéletével csak az időközben felszámolás alá került gazdasági társaság felelősségét állapította meg azért, mert a társasházak építésekor a pincét nyilvánvalóan észlelnie kellett, ennek ellenére minden további intézkedés nélkül folytatta a munkát. Az elsőfokú ítélet szerint ugyanakkor a használatbavételi engedélyt kiadó szerv kártérítési felelőssége is megállapítható volt az engedély kiadása során elkövetett szabálytalanság miatt.

A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.124/2019/16. számú részítéletével az elsőfokú ítéletet részben hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította. A Fővárosi Ítéltábla a Magyar Állammal szembeni kártérítési igényével összefüggésben arra jutott, hogy nem áll fenn kártérítési felelőssége.

A felülvizsgálati kérelem folytán eljáró Kúria a Pfv.III.21.484/2019/12. számú ítéletével a jogerős részítéletet hatályában fenntartotta.

2. Az indítvány lényege

Az indítványozók a Kúria Pfv.III.21.484/2019/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.124/2019/16. számú részítéletére is kiterjedő hatállyal. Az alkotmányjogi panasz szerint a támadott bírói döntések ellentétesek az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (1) bekezdésével, XXI. cikkével, XX.

cikk (1) és (2) bekezdéseivel, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel, valamint a 28. cikkel, továbbá sértik az Emberi Jogok Európai Egyezménye 2., 6., 8. és 13. cikkét és Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkét.

Az indítványozók a Magyar Állam kártérítési felelősségét egyrészt amiatt tartották megállapíthatónak, mert W.Gy. „népgazdasági érdekből” végzett vegyipari tevékenységet az ingatlanon, így üzembentartói felelőssége fennáll. Másrészt, az ingatlan kezelője a Magyar Állam kizárólagos tulajdonában álló vállalat volt, amely megszűnt, így a követelés csak az állammal szemben érvényesíthető. Harmadrészt az is megalapozza az állam felelősségét, hogy állami szervek adtak engedélyt W. Gy. számára a vegyipari tevékenység végzésére, az engedélyben foglaltak betartását mégsem ellenőrizte, és a tevékenység megszűnését követően pedig nem gondoskodott arról, hogy a terület kármentesítése megtörténjen.

3. A többségi határozat

A határozatban a testület áttekintette az Alkotmánybíróság gyakorlatát az állam tulajdonosi felelősségével és a kezelői joggal kapcsolatosan a rendszerváltást megelőző határozatokra is kiterjedően, mivel az azokban kifejtett elvi jelentőségű megállapítások irányadók az Alaptörvényt értelmező korábbi alkotmánybírósági döntésekben is.

A vizsgálat eredményeként pedig arra jutott a testület, hogy „[...] az Alkotmánybíróság értelmezéséből egyenesen következően az állami tulajdon egységességével és oszthatatlanságával lenne ellentétes, ha egyes, kezelői joggal terhelt ingatlanok vonatkozásában a kezelő a tulajdonos pozíciójába léphetne. Ellenkezőleg: a kezelő és a tulajdonos állam közötti jogviszony csupán a tulajdonjogon belüli „belső” jogviszonynak minősült, mely kifelé (harmadik személyek felé) nem a tulajdonos állam tulajdonosi minőségéből fakadó felelőssége alóli mentesülését alapozta meg, hanem éppen ellenkezőleg, a tulajdonos felelőssége mellett (és nem pedig ahelyett) megteremtette a kezelő felelősségét is.” (Indokolás [71])

Mindezek alapján a testület megállapította, hogy ellentétes az Alkotmánybíróság kiforrott és hivatkozott döntéseiben megjelenő gyakorlatával az, amikor az alapügyben eljáró bíróságok úgy foglaltak állást, hogy mivel az ingatlannak tulajdonosi jogokat gyakorló bejegyzett kezelője volt, ez automatikusan kizártta tette az állam kártérítési felelősségének vizsgálhatóságát. Ha az eljáró

bíróság valamely jogkérdésben eltér az Alkotmánybíróság által valamely norma Alaptörvénnyel összhangban álló értelmezésétől, akkor ezen eltérés indokairól döntésében számot kell adnia az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján. Alkotmányjogi értelemben is értékelhető indokolás esetén is gondosan kell vizsgálni, hogy a választott eltérő jogértelmezés az Alaptörvény 28. cikke által biztosított értelmezési tartomány alkotmányos keretein belül marad-e. Mindezen vizsgálat lefolytatását követően állapítható csak meg, hogy a bírói döntés contra constitutionemé vált-e. Amennyiben az eljáró bíróság az Alkotmánybíróság jogértelmezését indokolás nélkül figyelmen kívül hagyja, az a döntés az Alkotmánybíróság általi megsemmisítését és az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével való ellentétét eredményezi.

A Kúria jogértelmezése szerint a környezetszennyezés miatti kártérítési felelősség kizárólag aktív magatartás folytatása esetén hívható fel, mulasztás esetén nem. A Kúria ítéletében semmilyen indokát nem adta annak, hogy miért választott olyan jogértelmezést, amely ellentétes a kezelői jog tartalmának meghatározása tekintetében az Alkotmánybíróság gyakorlatával, így a testület nem is vizsgálhatta - indokolás hiányában - az Alaptörvény 28. cikke szerinti értelmezésnek való megfelelést, hanem azt kellett megállapítania, hogy a támadott bírói döntés már önmagában alaptörvény-ellenessé vált.

Az Alaptörvény XXI. cikke szerinti egészséges környezethez való jog kapcsán az Alkotmánybíróság leszögezte, hogy az a bírói jogértelmezés, amely nem tartja vizsgálhatónak az állam - mint tulajdonos és mint a közhatalom gyakorlója - környezet védelmére vonatkozó szabályok betartására és betartására vonatkozó felelősségét, ezen alapjog lényegi tartalmát üresíti ki, és az állam intézményvédelmi kötelezettségét sem teljesíti. Kiemelte a testület, hogy „[...] Az államnak éppen ezért különös gondossággal kell eljárnia a környezet védelmére vonatkozó szabályozás megalkotása, betartása és betartatása során, melyet az egyének az állammal szemben az Alaptörvény XXI. cikkből fakadóan számon is kérhetnek.” (Indokolás [88])

A testület a határozatban megjegyezte azt is, hogy a környezetszennyezés nem csupán aktív, tevőleges magatartás folytán következhet be, ahogy a Kúria döntéséből kiolvasható, hanem mulasztás következtében is. Nyilvánvalóan ellentétes az egészséges környezethez való jog lényegi tartalmával az a jogértelmezés, amely kizárja a környezetszennyező magatartás esetén az állam felelősségét, akit a jogszabályok mind közjogi szereplőként, mind pedig tulajdonosként köteleznek a környezet védelmére vonatkozó szabályok betartására és betartatására. Azáltal, hogy a Kúria döntésében

kizárta a mulasztás eredményeként bekövetkező környezetszennyezésért való felelősség lehetőségét, nem csupán contra legem értelmezte az korábban hatályos, az emberi környezet védelméről szóló 1976. évi II. törvény (a továbbiakban: Ekv.) vonatkozó rendelkezéseit, hanem az egészséges környezethez való jog lényegi tartalmát üresítette ki, és ezáltal döntése tartalmilag is alaptörvény-ellenessé vált.

Mindezen szempontokra tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria Pfv.III.21.484/2019/12. számú ítélete, a Fővárosi Ítélőtábla 4.Pf.20.124/2019/16. számú részítélete és a Fővárosi Törvényszék 36.P.24.412/2015/139. számú rész- és közbenső ítélete alaptörvény-ellenesek, ezért azokat megsemmisítette.

4. A párhuzamos indokolások

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolásában szükségesnek tartotta kiemelni, az ügy alapjogi relevanciáját már önmagában is megalapozza az Alaptörvény XXI. cikk (1) és (2) bekezdése, ezért szükségtelennek tartotta az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében a contra legem jogértelmezésnek az alkotmánybíróság töretlen gyakorlatára történő utalást.

Lényegesnek tartotta hangsúlyozni, az Alkotmánybíróság a korábbi gyakorlatában már rámutatott arra, hogy az Alaptörvény XXI. cikk (2) bekezdésében megjelenő „szennyező fizet” elve a magyar, a nemzetközi és az uniós jogban is kiemelt jelentőséggel bír, és így az egészséges környezethez való joggal összefüggésben nem csupán a jogalkotás számára fogalmaz meg tartalmi korlátot, hanem a jogalkalmazóknak is, akiknek minden egyedi ügyben tekintettel kell lenniük ezen elv érvényesülésére.

Az alaptörvény-ellenesség megvalósulását Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró abban látta, hogy az alapügyben eljáró bíróságok meglátása szerint az állam környezet védelmére vonatkozó szabályok betartására és betartatására vonatkozó, jogszabályokban is nevesített kötelezettségeinek elmulasztása miatt felelőssége nem vizsgálható.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró párhuzamos indokolásában kifejtette, hogy határozat rendelkező részét támogatta, de a megsemmisítés indokolásával részben nem értett egyet. Osztotta azt az álláspontot, amely szerint a támadott bírósági döntések kiüresítették az indítványozók Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdésében foglalt alapjogát, azonban ez véleménye szerint már önmagában elegendő lett volna a bírói döntések megsemmisítéséhez.

Jelen ügyben is irányadónak tartotta a korábbi határozatokban kifejezett véleményét a tisztességes eljáráshoz való jog védelmi körének túlzó kiterjesztésével kapcsolatosan, így kétségesnek tartotta azt az érvelést, amely szerint a XIII. cikk (1) bekezdését a bíróságok tévesen értelmezték volna, és ez a XXVIII. cikk (1) bekezdésének megsértését eredményezte volna.

Dr. Márki Zoltán alkotmánybíró párhuzamos indokolásában kiemelte, nem helyénvaló, hogy a támadott bírói döntés szerint viszont nincs olyan rendelkezés, amely alapján az állam közvetlen felelőssége más személy - aki tevékenységét engedély birtokában, az állam tudtával végezte - környezetszennyező magatartásáért felvethető lenne. Álláspontja szerint az a meghatározó, hogy a tulajdon társadalmi felelősséggel jár. A tulajdonnal járó társadalmi felelősség tekintetében pedig nincs különbség a tulajdonlás mibenléte között.

Kifejtette, hogy „[az] állam tulajdonosi, tulajdonnal járó felelőssége nem lehet szelektív, és időtlensége nem korlátozódhat szerzésre, arra, hogy ami gyarapítja, azt meg kell óvnia. A tulajdonnal járó felelősségének időtlensége kiterjed ellenkező irányba, arra is, aminek általa szándékolt következménye számára haszonnal nem jár, illetve számára vagy különösen más számára káros. Az állam, aminek hatalmában áll szabályoznia az elévülést, nem felejt, nem felejthet.” (Indokolás [110]).

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolásában egyetértett azzal a megközelítéssel, hogy a kezelő nem tulajdonos, és azzal is, hogy sérti az egészséges környezethez való jogot az állam kártérítési felelőssége kizárásának az az elvi alapja, hogy a környezetszennyezés miatti kártérítési felelősség kizárólag aktív magatartás folytán merülhet fel.

A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmének megállapításával azonban nem tudott egyetérteni. Korábbi határozatokban már több alkalommal kifejtett nézete szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt alapjog kizárólag eljárásjogi kérdésekre vonatkozik; így ha anyagi jogi jogszabály sérül, nincs alkotmányjogilag értékelhető összefüggés a jogsérelem és az Alaptörvény e rendelkezése között. Fontosnak tartotta ugyanakkor megemlíteni, hogy a támadott döntések megsemmisítése nem jelenthet prejudikációt az állam felelősségének megállapítása vonatkozásában. Ez ugyanis szakjogi kérdés, így az ügy elbírálása során majd a bíróság(ok)nak kell vizsgálnia, hogy az államot terheli-e a mulasztás.

Dr. Szabó Marcel alkotmánybíró párhuzamos indoklásában szerette volna hangsúlyozni, hogy a szocializmus idejében - amikor W. Gy. vegyipari kisiparos tevékenységére engedélyt kapott és azt folytatta - a vegyipar a legszorosabb állami és titkosszolgálati ellenőrzés alatt állt. A rendelkezésre álló iratanyag alapján megítélése szerint legalábbis valószínűsíthető, hogy az ingatlanon nem kizárólagosan „étkezési célú” vegyipari tevékenységet végzése történt.

Az Ekv. 43. §-ának indoklása alapján egyértelmű, hogy a felelősséget tevékenység és mulasztás egyaránt megalapozhatja. E körben pedig külön is értékelendő a párhuzamos indoklás szerint, hogy W. Gy. tevékenysége kapcsán az első panaszbejelentést már 1955 nyarán megtették a környéken élők. Összességében nincs is jelentősége, hogy W. Gy. a tevékenységét a részére kiadott engedélye keretei között vagy attól eltérően végezte-e.

5. A különvélemény

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró szerint a határozat alapvető jogi tévedése az volt, hogy egy már hatályon kívül helyezett és az adott ügyben való alkalmazás szempontjából irreleváns alkotmánybíróági döntésre - a 17/1992. (III. 30.) AB határozatra - alapította azokat az alkotmányos követelményeket, amelyek alapján megsemmisítette a támadott döntéseket. A Magyar Állam közvetlen felelősségére vonatkozóan így ez a határozat nem lehet kiindulási pont, illetőleg a felelősség megállapításának alkotmányos hivatkozási alapja. Nem értett egyet továbbá az állam felelősségét megállapító indokokkal sem.

IV. Az ügy száma: III/4328/2021.

A kétszeres értékelés tilalmának (ne bis in idem) és a jogbiztonság alkotmányos elvének érvényesülését vizsgálta az Alkotmánybíróság a halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló 2013. évi CII. törvény szerinti halvédelmi hatósági eljárás és a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényben szabályozott orvhalászat miatt indult büntetőeljárás kapcsán.

1. Az ügy előzményei

Az alapul fekvő ügy vádirati tényállása szerint a vádlott 2019 nyarán a Ráckevei Dunaágnál a szükséges engedélyek birtokában horgászott ún. gereblyező módszerrel, amely tiltott. Cselekményét a halőrök észlelték, ezért intézkedés alá vonták. A vádlott ellen ezen tényállás alapján közigazgatási eljárás és

büntetőeljárás is indult. A közigazgatási eljárásban a vádirati tényállással megegyező tényállást tárt fel a hatóság, ezért 100.000,- forint halvédelmi bírságot szabott ki, a vádlott állami horgászjegyét visszavonta és az állami horgászjegy vásárlásától egy évre eltiltotta. A másodfokon eljáró kormányhivatal az elsőfokú döntést helybenhagyta. A közigazgatási határozat megállapította, hogy a vádlott magatartása a halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló 2013. évi CII. törvény (a továbbiakban: Hhvtv.) 46. § (1) bekezdésébe ütközött, figyelemmel a Hhvtv. 46. § (4) bekezdésében és 2. § 4. pontjában foglaltakra is. A közigazgatási hatóság a vádlottal szemben a Hhvtv. 43. §-a, 64. § (1) bekezdése, 65. §-a, valamint 67. § (1) bekezdés b) és d) pontjai valamint a halgazdálkodási és a halvédelmi bírságról szóló 314/2014. (XII. 12.) Korm. rendelet szabályai szerint szabott ki szankciót. Az indítvány alapjául szolgáló büntetőeljárásban megállapíthatóvá vált továbbá az is, hogy a vádlott megvalósította a 2012. évi C. törvény (továbbiakban: Btk.) 246. § b) pontja szerinti orvhalászat vétségét is.

2. Az indítvány lényege

Az indítványozó bíró álláspontja szerint a fent írtak alapján a vádlott cselekménye kimeríti mind a Btk. szerinti orvhalászat tényállási elemeit, mind a Hhvtv. szerinti halvédelmi bírság kiszabására alapul szolgáló cselekmény tényállási elemeit. Meglátása szerint ez felveti a *ne bis in idem* elv sérelmét, mivel a vádlottal szemben jogerősen kiszabott közigazgatási, represszív jellegű szankciót követően indult büntetőeljárás. Ennek megfelelően a kétszeres értékelés tilalma miatt büntetőjogi szankció vele szemben már nem alkalmazható. A bíróság szerint a fentiek sértik a kétszeres értékelés tilalma mellett a jogbiztonságot is, amelynek érvényre juttatása érdekében egyértelműen kellene szabályozni, mikor van helye hatósági és mikor büntetőeljárás megindításának.

3. A többségi határozat

Az Alkotmánybíróság a korábbi vonatkozó döntései és az európai gyakorlat áttekintését követően megállapította, hogy „[a] *ne bis in idem* elvében testet öltő és a jogbiztonság követelményével összhangban értelmezett alkotmányos garancia kifejezetten az állami büntetőhatalom visszaélészerű gyakorlásával szemben védi az egyént. Nem tiltja önmagában azt, hogy valakivel szemben ugyanazon jogellenes cselekménye miatt több, különböző jogágakba tartozó, eltérő funkciójú eljárást folytassanak le és ezek eredményeként jogkövetkezményt alkalmazzanak. Magában foglalja

ugyanakkor annak a tilalmát, hogy valakivel szemben ugyanazon jogellenes cselekménye miatt egymást követően vagy egymással párhuzamosan több olyan büntető szankció alkalmazására irányuló eljárás folyjon, amelyek eredményeként több büntető jogkövetkezmény alkalmazására kerül sor.”
(Indokolás [66])

A testület egy szankció „büntető” jellegének megítélésakor az eljárás és jogkövetkezmény funkciójából és jellegéből indul ki az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata és az európai gyakorlat alapján kialakított szempontok figyelembevételével. A testület értelmezésében egy eljárás akkor tekinthető büntető jellegűnek, ha természetes személy által elkövetett jogellenes cselekmény miatti felelősségre vonásra irányul, és az eljárás során alkalmazandó szankció megtorló jellegű és prevenciót is szolgáló.

A testület megállapította, hogy a hatályos szabályozásban a 2017. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Szankció tv.) és az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.). rendelkezései rendezik a közigazgatási eljárás és a büntetőeljárás, valamint az azokban alkalmazható jogkövetkezmények egymáshoz való viszonyát.

A jogalkotó a ne bis in idem elv érvényesülésének fontos garanciáját teremtette meg ugyan a folyamatban lévő közigazgatási eljárás felfüggesztésével a bíróság ítéletének a kötelező bevárásával, ugyanakkor a szabályozás hiányos, nem zárja ki ugyanis, hogy a bíróság ítéletét követően a folytatódó közigazgatási eljárásban újabb büntető jellegű szankciót alkalmazzon a hatóság.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az Ákr. rendelkezései sem alkalmasak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből és XXVIII. cikk (6) bekezdéséből fakadó követelmények érvényesülésének garantálására, tekintettel arra, hogy bár lehetőséget biztosít a közigazgatási hatóság döntésének módosítására vagy visszavonására, de csak akkor, ha a közigazgatási bíróság az ügyet érdemben még nem bírálta el.

A testület a határozatban kimondta, hogy a kialakított fenti szabályozás rendszerében a büntetőbíróság döntése az első. A bíróságnak eljárása során nem kell és nem is lehet a korábban indult közigazgatási eljárásban kiszabott szankcióra figyelemmel lennie, hanem a közigazgatási hatóságtól várja el, hogy utólagosan korrigálja az általa választott szankciót. Az Alkotmánybíróság szerint azonban vannak esetek, amikor a korrekció már nem lehetséges, pl. az alapul fekvő ügyben az eltiltás

esetében, így a hatályos szabályozás nem biztosítja a büntető jellegű szankciók együttes alkalmazásának tilalmát.

A határozatában az Alkotmánybíróság felhívta a mulasztást elkövető szervet jogalkotói feladatának teljesítésére, mivel csak a szabályozás körültekintő kiegészítése eredményezheti a kétszeres értékelés tilalmának érvényesülését.

4. A párhuzamos indokolás

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró párhuzamos indokolásában kifejtette, hogy a *ne bis in idem* elv lényegét továbbra is abban látja, hogy ugyanazon cselekmény miatt ugyanazzal a személlyel szemben nem lehet úgy egynél több alkalommal represszív jellegű szankciót kiszabni, hogy az utóbb eljáró szerv ne legyen tekintettel a korábban kiszabott büntető jellegű jogkövetkezményre. A szankciók így nem kizárják, hanem kiegészítik egymást.

Indokolatlannak tartotta az Alaptörvény alapján az alkalmazott szankciók büntetőjogi megközelítését, mert ez más jogágak büntetőjogiasítására vezet.

Hangsúlyozta, hogy az Alaptörvényben elismert alapjogok között nincs hierarchia, a *ne bis in idem* elve nem jelent erősebb jogot, mint a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog. Jelen ügy lényege álláspontja szerint éppen ebben ragadható meg.

Rámutatott arra is, hogy a jelen ügyben a közigazgatási hatóság szankciója már visszafordíthatatlan, a kiszabott eltiltás időtartama letelt. Nincs ok álláspontja szerint, amely indokolná egy közigazgatási határozat jogerejének feltörését. A törvényalkotónak olyan szabályozást kell kialakítania, amely arra hatalmazza fel, ill. kötelezi a büntetőügyben eljáró bírót, hogy a kétszeres értékelés tilalma által elvárt arányosság érdekében a büntetés kiszabása vagy intézkedés alkalmazása során legyen tekintettel a korábban alkalmazott közigazgatási szankcióra.

5. A különvélemények

Dr. Juhász Miklós alkotmánybíró szerint - akinek különvéleményéhez dr. Salamon László alkotmánybíró is csatlakozott - a Szankciótv. módosítása, amelyre az alapul fekvő ügyben hozott közigazgatási határozat megszületését követően került sor, megnyugtató módon rendezte a korábban valóban létező problémát. A jelenleg hatályos szabályozás alapján már nem hozott volna a hatóság

döntést az ügyben a büntetőeljárás befejezte előtt. A fentiek alapján a különvélemény a mulasztás megállapítását szükségtelennek és indokolatlannak tartotta.

Dr. Márki Zoltán alkotmánybíró álláspontja szerint - akinek véleményéhez dr. Handó Tünde alkotmánybíró is csatlakozott - szakjogi keretek között, törvényértelmezéssel megadható a válasz az esetlegesen felmerülő kérdésekre.

Hangsúlyozta, hogy kétségtelen a jogalkotó szándéka arra vonatkozóan, hogy a szakágak közötti értéksorrend egyértelmű legyen, amely a gyakorlatban abban nyilvánul meg, hogy a büntetőügyben eljáró bírót nem köti más eljárásban hozott határozat. Ugyanakkor a büntetőbírói ténymegállapítással más szakág nem versenghet.

„[...] Álláspontom szerint nincs alkotmányos kétség tekintetben, hogy a hatályos jogállapotban mit kell tennie egy bírónak akkor, ha vádat emelnek olyan ügyben, melyben előzőleg (ugyanazon személy egyazon magatartása miatt) közigazgatási eljárás, s abban szankció kiszabása történt. A megelőző szabálysértési eljárás kollízióját pedig a Be. 4. § (5) bekezdése feloldja. Miáltal egyébként a vádszerű eljárás „vádja” is keretek között marad, amit nem tartanék célszerűnek értelmezéssel tágítani.”
(Indokolás [165])

Megjegyezte, hogy bár a bíróságnak a törvény kötelező rendelkezési alapján határozatában a büntetés kiszabásának vagy intézkedés alkalmazásának indokoltságáról számot kell adnia, de tág tere van a jogkövetkezmény megválasztásában, így bármelyik eljárás zárul is le hamarabb, lehetőség van a kettős szankcionálás elkerülésére, kiküszöbölésére.

Dr. Sulyok Tamás alkotmánybíró a rendelkező részi mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításának megfogalmazásával nem értett egyet, álláspontja szerint nincs kellő összhang a rendelkező rész és az indokolás között. A többségi határozat indokolásából az tűnik ki, hogy az okozott sérelmet a Szankció tv. és az Ákr. hiányosságai idézik elő, a rendelkező rész megfogalmazásából azonban nem derül ki, hogy pontosan mely jogszabályok és milyen hiányosságai folytán alakult ki az alaptörvény-ellenes helyzet.

Álláspontja szerint az Alaptörvény 24. cikk (4) bekezdése szerinti szoros tartalmi összefüggés alapján a konkrét eljárási szabályokra nézve is helye lehetett volna a mulasztás megállapításának.

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró felhívta a figyelmet arra, hogy a hasonló tárgyú, a többségi határozat által is hivatkozott 8/2017. (IV. 18.) AB határozat alkotmányos követelmény megállapított meg, éppen a ne bis in idem alkotmányos elvének érvényesülésére tekintettel.

A jogalkotó pedig éppen erre figyelemmel módosította a Szankció tv. és az Ákr. a közigazgatási eljárásra és a büntetőeljárásra vonatkozó szabályait, és rendezte az ezen eljárásokban alkalmazható jogkövetkezmények viszonyát.

Álláspontja szerint azt kell megállapítani, hogy azonos cselekmény miatti két párhuzamos, vagy egymás utáni eljárás során az alkalmazott jogkövetkezmények büntető jellegűnek minősülnek-e. Ez ugyanis valóban a ne bis in idem elvébe ütközne. Az azonban nem, ha ugyanazon jogellenes cselekmény miatt több, más jogágba tartozó eljárást folytatnak le, és alkalmaznak nem büntető jellegű jogkövetkezményeket. A közigazgatási eljárás keretein belül a bírság mellett más egyéb közigazgatási szankciók is választhatók, és a közigazgatási eljárás keretei között objektív alapon alkalmazhatók a vonatkozó jogszabályokban leírt jogkövetkezmények. A jogellenes magatartások köre itt jóval szélesebb, mint a büntetőjogi relevanciával bíró és szankcionálható cselekmények esetében.

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró szerint az Alaptörvény a Szankció tv., az Ákr. valamint az egyéb vonatkozó jogszabályok értelmezésével a jogalkalmazónak tudni kell adaptálni a jogalkotó célját, emellett eljárása során a kétszeres értékelés tilalmára tekintettel figyelemmel kell lennie az esetleges megelőző eljárásra és annak eredményére. Döntését mindezekre figyelemmel hozza meg és alkalmaz szankciót, anélkül, hogy kötné a bíróságot a más eljárásban hozott határozat és az ott megállapított tényállás.

A fentiekre figyelemmel jogalkotói mulasztás megállapítását szükségtelennek tartotta, mivel a szabályozás koherens, a további jogalkotás felesleges túlszabályozáshoz vezetne.

V. Az ügy száma: IV/150/2021.

A saját ügyében személyesen eljáró indítványozó, fogvatartottként fordult az Alkotmánybírósághoz a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetesletartóztatás és a rendbírság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletesszabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 97. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése céljából. Az ügyben az igazságügyi

miniszter, továbbá megkeresésre a Büntetés-végrehajtás Országos parancsnoka is kifejtette az ügygel kapcsolatos jogi álláspontját. Az Alkotmánybíróság a panaszt érdemben vizsgálta és egyhangúlag, három alkotmánybíró által a határozathoz fűzött párhuzamos indokolás mellett, elutasította azt.

1. Az indítvány lényege

Az indítványozó - az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján benyújtott - alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy a támadott rendeleti részletszabályozás, oly módon változott meg, hogy a módosítást megelőző helyzethez képest beszűkültek a levél formájában számára és minden más fogvatartott számára fogadható dokumentumok típusai. A rendelet korábbi szövegállapotához képest már nem levélként küldhető a büntetés-végrehajtási intézetbe a könyv, katalógus, újság, folyóirat, hanem a fogvatartott havi egy csomagjaként fogadhatja ezeket.

Mindezzel magát a fogvatartottak számára történő levelezést elnehezítve és sértve a fogvatartottak szabad vallásgyakorláshoz fűződő jogát, a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékozódáshoz való jogát, és a művelődéshez való jogát is, mivel ilyen jellegű dokumentumok, pl. könyvek, katalógusok stb. havonta egyszer, csomag formájában érkezhettek. Az indítványozó szerint a sérelmezett rendelkezés tovább szűkíti a fogvatartottak korlátozott hozzáférését a jogszabályokhoz, jogi állásfoglalásokhoz, mely a folyamatban lévő eljárásaik tekintetében a védelemhez való jog és a tisztességes eljárásához való jog sérelmére is vezethet. Kifejti továbbá, hogy aggályos a fogvatartottak jogainak rendeleti szinten történő korlátozása.

2. A többségi határozat

Az Alkotmánybíróság az indítványelemek közül a védelemhez való jog sérelme tekintetében folytatta le érdemi vizsgálatát. Ennek keretében arra az álláspontra helyezkedett, hogy a védelemhez való jog bár processzuális jellegű alapjog, ugyanakkor a büntetés-végrehajtás keretei között lévőket ugyanúgy megilleti. Ezen alkotmányos jog garanciájának tehát a szabadságelvonás során is érvényesülni kell.

Hangsúlyozta az Alkotmánybíróság a határozatában továbbá, hogy az elítéltek és egyéb jogcímen fogvatartottak a büntetés-végrehajtás során egyes alapjogaikat csak speciális keretek között,

bizonyos mértékig korlátozva tudják csak gyakorolni, annak rendeltetése és célja folytán, azonban ezen korlátozások sem lehetnek aránytalanok.

Mindezekre figyelemmel a kialakított gyakorlata alapján szükségesség-arányossági alapjogi tesztet alkalmazva arra a következtetésre jutott, hogy a törvényi szabályozás a levelezés kapcsán változatlan maradt, ugyanakkor a rendeleti szintű részletszabályozás valóban megváltozott, mindamellett az előidézett változás célja alkotmányosan igazolható, tehát szükséges volt, emellett arányos, továbbá nem sérti a normahierarchiát, és nem éri el az alaptörvény-ellenesség szintjét sem.

Az Alkotmánybíróság kitért arra is határozatában, hogy a jogszabályból és annak indoklásából egyértelmű a változás célja és annak szükségessége, amelynek egyik főbb motivációja a kábító hatású és egyéb pszichoaktív szerek büntetés-végrehajtási intézetekben történő egyre nagyobb térnyerése volt. Ezt erősítette meg az igazságügyi miniszter és a Büntetés-végrehajtás Országos parancsnoka is. Mindez nem csak a fogvatartottakra, de a büntetés-végrehajtásban dolgozó és bármilyen ott tartózkodó személy élet és testi épségét veszélyeztetheti, amely korlátozhatatlan alapjog.

Megjegyezte ezzel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság továbbá, hogy az indítványozó által sérelmesnek vélt hatékony védelemhez való jog a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény adta keretek között több módon is biztosítva van a fogvatartottak számára, azokat a támadott rendelkezés egyáltalán nem befolyásolja. Mindezekre tekintettel az indítványt tehát elutasította.

3. A párhuzamos indokolások

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró egyetértett az indítvány elutasításával, de emellett hangsúlyozta, hogy álláspontja szerint a többségi határozat által vizsgált védelemhez való jog tekintetében az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján abban az esetben indokolta volna érdemi vizsgálat lefolytatását, ha arra az indítványozó valamely konkrét hatósági eljárás vagy büntetőeljárás kapcsán hivatkozott volna. Erre tekintettel véleménye folytán a hatékony védelemhez való jog helyett - amely meglátása szerint nincs alkotmányos összefüggésben a pszichoaktív szerek terjedésével -, a művelődéshez való jogból kellett volna kiindulni a vizsgálat során, és levezetni az alapjogi tesztet.

Lényegében ezzel az állásponttal értett egyet Dr. Salamon László alkotmánybíró is, aki szerint a közvetlen és aktuális érintettség nem állapítható meg a védelemhez való jog tekintetében, mert azt önmagában a szabadságelvonás ténye az említett alapjog viszonylatában büntetőeljárás vagy azon túl aktuális, a védelemhez való jog gyakorlását igénylő konkrét szándék, illetve történés hiányában nem alapozza meg.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró szintén egyetértett az elutasítással, de véleménye szerint az alapjogi tesztet nem volt szükséges lefolytatni, ugyanis a vizsgált rendeleti szabályozás technikai jellegű és nem korlátozó, valamint az nem törvényi szintű. Az alkotmánybíróság gyakorlatából továbbá az következik, hogy az alapjoggal távoli, azt csupán közvetetten érintő, részletkérdéseket rendező rendeleti szabály elleni indítványt nem azért kell elutasítani, mert megfelel az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti szükségességi-arányossági tesztnek, hanem azért, mert nem érinti az indítványban sérelmezett alapjog lényegét, annak garanciális szabályait.

VI.

Hosszan lehetne még folytatni az ügyek bemutatását, de már a fenti válogatásból is láthatóan igen széles a paletta, számos érdekes és különböző jogághoz tartozó ügy került a testület elé. És bár sok esetben a tárgyalások során közelednek az álláspontok, adott esetben kompromisszumok is születnek, a fent ismertetett különvélemények és párhuzamos indokolások jól mutatják a testület tagjainak eltérő jogi megközelítését és gyakorta ütköző véleményét. Bíróként megtapasztalni az ítélkezés ezen oldalát, valamint belelátni és részt venni az Alkotmánybíróság munkájában, nem csak szakmailag nyitott meg új távlatokat, de gondolkodásmódban is tágította a jogalkalmazás és értelmezés tárházát, egészen új nézőpontokat és jogi szemléletet adva egy büntetőbíró számára.